

Rum.

NACZELNE DOWÓDZTWO W. P.
(SZTAB GENERALNY)

Oddział II informacyjny

Nr. 4290 /II

6/58
Pocztą polową 53 28 stycznia 1920 r.

Do
Generalnej Adjutantury
Naczelnego Wodza.

W ślad raportu gen. Hallera z dnia 23.I.b.r.
przedkłada się w załączeniu projekt konwencji pol-
sko-rumuńskiej zredagowany w języku francuskim i
jego tłumaczenie.

2 załączniki.

W.Z. Szefa Oddziału II

M. Przecładek
Major Major Sztab.

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH

ADJUTANTURA GENERALNA

WARSZAWA

L. Dz. *6/58* dnia *19/II* 1920 r.

Wydziel.



General Stanisław Haller.

Bukareszt, 23/1 1921.

Do

Wolsa Naczelnego.

Opis dla szefa sztabu Generalnego.

Praca moja nad Konwencją wojkową z Rumu-
nią przedstawia się w chwili obecnej następująco:

W porozumieniu z delegacją wojkową rumuńską,
(Gen. Stratilescu), przedstawicielom przez Rikks Szwajc-
erski Konwencji wojkowej, której i egzemplarz
przesyłam do II. dywizji Nacz. Dow. z prośbą o
matycharniastowe przedstawienie opinii Panu Komen-
dantowi i szefowi sztabu gener. Projekt ten został
opracowany po uzgodnieniu wszystkich punktów na
poprzednich posiedzeniach wspólnej Komisji.

Rumuńska delegacja wojkowa nie data do
dziś dnia odpowiedzi na ten projekt, motywując to
tym, że będzie on przedstawiany prezydentowi ministrów,
gen. Averescu.

Dziś miało miejsce spotkanie z gen. Averescu.
Otrzymałem wiadomość, że chce on wprowadzić dobadanie
wymagania przegody naszej ewentualnej pomocy i
gwarancji, jednakże będzie kolekał z utrzymaniem
zasady pomocy naszej w formie podpisania
projektu Konwencji. Czyni to w ten sposób, że będzie
chciał dokładać dat o naszej mobilizacji, gotowości
bojowej itp., które mogą być właściwie ujawnione
dopiero po podpisaniu umowy wzajemnej pomocy.
Gen. Averescu powiedział, że 24/1 przedstawi kwestiona-
ryusz ze szczegółowymi pytaniami, zapraszając mnie
do przedstawienia analogicznych raportów.

Mam zamiar w tej sprawie nie wyrażać poza

raniej dotychczas ugodnie, ale w sposób wystar-
czający dla orientacji w zakresie potyczkowym dla
Komisji, potrzebnych przygotowań. W tym kierunku
odpowiedni delegacji rządu niemieckiego po otrzymaniu
Prezesa.

Dnia 24/11 będzie min. Awereski rozmawiać z min.
J. Krzyżanowiczem. Moje wówczas będzie wyrażanie
niepewne zachowanie się Awereski.

Mam zamiar jeszcze 3 do 4 dni wyjechać,
spotykając się w tym czasie z wyjątkiem istotne-
go zamiaru. Przemyśleć w tym zakresie stawa-
nię sprawy. Wysłuchać także fakty będące powodem
do Warszawy telegraficznie.

Dnia 24/11 popołudniu mam audyencję u Króla.
Zamierzam podkreślić z jednej strony chęć Komu-
cji, z drugiej zaś podnieść Komu-ncję pryncypia
kaszę wojennej pomocy i obrony granic, pozem
dopiero przygotowy mogą być przez obydwa strony
opracowane.

Haller
Lopusz.

Projekt Konwencji Wojskowej pomię-
dzy Polską i Rumunją.

Część pierwsza

§ 1.

Rządy Polski i Rumuński obowiązują się do wspólnej obrony w razie napadu ze strony Rosji bez względu na formę jej rządu.

Zobowiązanie wspólnej pomocy odnosi się do całego frontu lądowego polskiego i rumuńskiego.

§ 2.

O ile Rosja po zdemobilizowaniu swojej obecnej armji ogłosi ogólną mobilizację, oba państwa obowiązują się również natychmiast ogłosić mobilizację ogólną.

Również oba państwa zawierające układ zobowiązują się natychmiast ogłosić mobilizację ogólną w razie gdyby Rosja wypowiedziała wojnę jednemu z nich, lub w razie rosyjskiego ataku, zorganizowanymi siłami na froncie najmniej 30-kilometrowym, w granicach określonych konwencją polityczną, nawet w wypadku gdyby w Rosji nie ogłoszono ogólnej mobilizacji. W tym ostatnim wypadku obydwa państwa zobowiązują się wypowiedzieć natychmiast wojnę Rosji względnie wypowiedzieć zawieszenie broni.

§ 3.

Obydwa państwa zobowiązują się w obydwóch wypadkach przewidzianych w § 2 skoncentrować swoje siły na froncie wschodnim. Koncentracja ta obejmie dla każdego państwa przynajmniej 14 dywizji piechoty licząc po 4 pułki piechoty na dywizję i 2 dywizje jazdy czyli razem 85.000 ludzi, z czego po

łowa będzie dyslokowana w taki sposób, aby jej poparcie bezpośrednio odczuła armia sąsiednia.

§ 4.

Ażeby nie stracić inicjatywy strategicznej w razie wypowiedzenia wojny obydwu państwa zawierające układ zobowiązują się przedsięwziąć następujące zarządzenia, o ile się stwierdzi że Rosja koncentruje swoje siły zbrojne na granicy jednego z tych państw.

a/ O ile Rosja skoncentruje na granicy jednego z państw więcej niż 80.000 zdolnych do walki ludzi, drugie państwo celem zmuszenia Rosji do rozdzielenia jej sił, zobowiązuje się skoncentrować na swej granicy siły gotowe do podjęcia walki w liczbie ludzi co najmniej równą tej, która przewyższa 80.000 ludzi skoncentrowanych przez Rosję.

Koncentracja ta będzie przeprowadzona dla Polski na południe od Prypeci, a dla Rumunii na północ od linii Jasy -Dubosary.

Uwaga I. Za teren koncentracyjny uważa się:

Tereny znajdujące się między granicą rumuńską a polską i linią rzeki BOH oraz miejscowościami WINNICA, KOZIATYN, BERDYCZOW, ŻYTOMIERZ, KOROSTEN, OWRUCZ, MINSK, PŁOCK wszystkie włącznie. Przyjmuje się, iż koncentracja przeciwko Rumunii obejmuje tereny na południe od linii ZBRUCZA BAR, WINNICA, a przeciwko Polsce tereny na północ od tej linii.

Uwaga 2. Gdyby dane obydwu Sztabów Generalnych co do ilości skoncentrowanych przez Rosję żołnierzy nie były zgodne, weźmie się za podstawę ilość jednostek t.j. 16 dywizji piechoty lub kawalerji licząc 2 dywizje kawalerji za 1 dywizję piechoty.

3.

b/ Możliwe jest nawet, o ile atak rosyjski jeszcze się nie rozpoczął ale koncentracja i postępowanie Rosji nie pozostawiają żadnych wątpliwości co do jej zamiarów agresywnych, że ogólna mobilizacja obydwóch państw będzie ogłoszona. Również, o ile okaże się potrzeba wykonania operacji strategicznej, celem uprzedzenia ataku rosyjskiego, odpowiednie środki będą wykonane po poprzednim porozumieniu się obydwu Rządów lub Sztabów Generalnych.

§ 5.

Wzajemne współdziałanie strategiczne sił wskazanych w § 3 wykonane będzie w sposób następujący:

W razie ataku na Rumunję na jakimkolwiek odcinku jej granicy, Polska odciąży ją przez akcję ofensywną, wychodzącą z rejonu ROWNO-TARNOPOL w kierunku ZMIERZYŃKA-WINNICA.

Delegacja rumuńska prosi na jest o przedłożenie swych propozycji co do ewentualnego wzmocnienia frontu rumuńskiego przez wojska polskie.

W razie ataku skierowanego na front polski, Rumunja zobowiązuje się odciążyć go albo ofensywą wychodzącą z północnej Besarabji w tym samym kierunku albo oddaniem do dyspozycji Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich części swych sił celem wzmocnienia prawego skrzydła polskiego.

Gdyby Rosja zaatakowała obydwa państwa równocześnie, zobowiązują się one po odparciu sił przeciwnika na własnym froncie, pomóc sąsiadowi w zasadzie w sposób wyżej wymieniony po wzajemnem porozumieniu się obu Naczelnych Dowództw, co zależeć będzie od chwilowej sytuacji.

Dla określenia chwili rozpoczęcia wyżej wskazanych manewrów, obydwie strony zwróca uwagę na konieczność zmuszenia Rosji do walczenia równocześnie przeciwko obydwu armjom i uniemożliwienia jej ataku całą jej siłą na jedno państwo.

§ 6.

Ze względu na doniosłą wagę utrzymania stałej łączności pomiędzy Polską a Rumunją, zobowiązują się obydwie państwa przedsięwziąć wszelkie środki potrzebne do utrzymania za wszelką cenę tej łączności i ochrony kolei żelaznej pomiędzy Polską a Rumunją.

W razie gdyby Polska przeprowadziła atak z rejonu TARNOPOL-ROWNO, utrzymanie łączności wykonane będzie przez Rumunję.

§ 7.

Szczególne plany opierające się na § § 2.3.4,5,6 niniejszej konwencji opracowane będą na podstawie porozumienia się obydwu Szefów Sztabu Generalnego.

Obydwie Sztaby Generalne będą sobie wzajemnie podawały wszystkie dane dotyczące armji rosyjskiej, jak również wszystkie dane dotyczące siły organizacji, dyzlokacji wojsk własnych, zobowiązując się utrzymywać je jako ściśle tajne na równi z planami operacyjnymi

§ 8.

Celem zapewnienia spóldziałania Sztaby Generalne wymienia z początkiem wojny lub ewentualnie z chwilą mobilizacji generałów, którzy będą przydzieleni jako łącznikowi do Naczelnego Dowództwa obydwu armji.

Projekt Konwencji Wojskowej pomiędzy
Polską a Rumunją.

Część druga

§ 9.

Uwzględniając wyczerpanie środków żywności w Polsce z powodu długiej wojny z Rosją bolszewicką zobowiązuje się Rumunja celem umożliwienia przeprowadzenia mobilizacji i wojny:

a/ Dopomódz w przewiezieniu przez granicę i terytorjum Rumunji koni zakupionych zagranicą.

b/ dostarczyć Polsce od dnia wypowiedzenia aż do końca wojny zboża na 200.000 ludzi i 100.000 koni według norm zaprowiantowania armji polskiej.

Delegacja rumuńska zechce określić ilość, której może . . . dla karabinów i . . . dla dostarczyć. dział 3 calowych. c/ dostarczyć amunicję rosyjskiej . . . dla

Delegacja rumuńska zechce przedłożyć swoje wnioski charakteru ekonomicznego

§ 10.

Obydwa państwa zobowiązują się robić sobie nawzajem ułatwienia i przeprowadzać ulepszenia w sprawach następujących:

- Połączenia kolejowe i wodne między Rumunją i Polską.

- Łączność telegraficzna i telefoniczna pomiędzy obydwu państwami.

- Odbudowa mostów na pograniczu polsko-rumuńskim, szczególnie mostu w ZALESZCZYKACH

- Używalność dla transportów polskich portów GALAC i BRAILA.

Powyższe sprawy będą wykonane po specjalnych porozumieniach, których wynik w żadnym razie nie może wpłynąć na prawomocność niniejszej umowy.

§ 11.

Konwencja niniejsza wchodzi w życie z chwilą podpisania przez pełnomocnych delegatów obydwu państw.

Umowa ta wchodzi w skład konwencji politycznej, którą obydwu państwa zawierają równocześnie i ma moc obowiązującą tak długo, jak i konwencja polityczna.

Bventualne modyfikacje konieczne z powodu sytuacji wojσκowej mogą być przeprowadzone w dowolnym czasie po poprzednim porozumieniu się obydwu rządów.

§ 12.

O ileby podczas trwania niniejszej konwencji wybuchła wspólna wojna przeciwko Rosji zobowiązują się obydwu państwa kategorycznie zawierać razem zawieszenie broni lub pokój.

Lokalne zawieszenie broni może nastąpić bez poprzedniego porozumienia się, lecz nie na dłużej niż na 24 godz.

§ 13.

Konwencja niniejsza zređagowana jest w dwóch egzemplarzach w języku francuskim. Nie może ona być opublikowana ani podana do wiadomości innemu państwu jak tylko po poprzednim porozumieniu się obydwu państw i równocześnie.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

§ 14.

Żadne inne państwo nie może być wciągnięte do niniejszej konwencji bez poprzedniego porozumienia się i zgody obydwu państw zawierających układ

PROJET d'une CONVENTION
MILITAIRE entre la
POLOGNE et la ROUMANIE.

.....

Première partie.

§ 1.

Les Gouvernements Polonais et Roumains s'engagent à une défense commune en cas d'une attaque de la Russie quelle que soit la forme de son gouvernement.

L'engagement d'aide réciproque se rapporte à tout le front terrestre polonais et roumain.

§. 2.

Si la Russie après avoir démobilisé son armée actuelle, décrète la mobilisation générale, les deux pays contractants s'engagent à décréter immédiatement la mobilisation générale.

De même, les deux pays contractants s'engagent à décréter la mobilisation générale immédiate, dans le cas où la Russie déclarerait la guerre à l'un d'entre eux ou dans le cas d'une attaque russe organisée, sur un front d'au moins 30 km. dans les frontières fixées par la convention politique même au cas où la mobilisation n'aurait pas été décrétée en Russie. Dans ce dernier cas les deux pays s'engagent à déclarer immédiatement la Guerre à la Russie, ou bien en cas donné à dénoncer l'armistice.

§. 3.

§. 3.

Les deux pays s'engagent dans les deux cas prévus par le §. 2. a concentrer leurs forces sur le front de l'Est. Cette concentration de troupes comprendra pour chaque pays au moins 14 D.I. a raison de 4 R.I. par Division, et 2 D.C. : soit 85.000 fantassins et cavaliers dont la moitié sera disposée sur le terrain de façon à ce que leur soutien soit sensible à l'armée voisine.

§. 4.

Afin de ne point perdre l'initiative stratégique en cas de déclaration de guerre, les deux pays contractants s'engagent, s'il est constaté que la Russie concentre ses forces armées sur la frontière de l'un des deux pays, à exécuter les dispositions suivantes.

a/. Au cas où la Russie concentrerait sur la frontière de l'un des deux pays plus de 80.000. hommes aptes au combat, l'autre pays, pour forcer la Russie à diviser ses forces, s'engage a concentrer sur sa frontière des forces prêtes à entrer en action qui seraient au moins égales au nombre de combattants dépassant les 80.000. hommes concentrés par les Russes.

Cette concentration sera effectuée au Sud du Prypet pour la Pologne et au Nord de la ligne Jassy- Dubouary pour la Roumanie.

1-re Observation. Comme terrains de concentration seront considérés:

Les terrains situés entre la frontière de Roumanie et de Pologne et la ligne du BOH, les localités WINNICA, KOZIATYN, BERDYCZÓW, ZYTONIA, KOROSTEN, OWRUCZ, MINIK, POLOCK inclus. Il est admis que la concentration contre la Roumanie embrasse la partie du territoire au Sud de la ligne des Bouches du ZBRUCZ, BAR, WINNICA, et contre la Pologne les terrains au nord de cette ligne.

2-me Observation. Si les données des deux Etat-Majors Généraux sur le nombre de combattants russes concentrés, ne concorde pas, on prendra pour base le nombre d'unités, soit: 16 D.I. ou D.C., en comptant 2 D.C. pour 1 D.I.

b/. Il est possible même si l'attaque russe n'est pas encore déclanchée, mais la concentrations et les menées de la Russie ne laissent aucun doute sur ses intentions agressives, qu'une mobilisation générale des deux pays soit décrétée. De même s'il intervenait la nécessité d'une opération stratégique en vue de prévenir l'attaque russe, ces mesures seront exécutées à la suite d'une entente préalable entre les Gouvernements, ou les Grand Etat-Majors des pays contractants.

§. 5.

La coopération mutuelle stratégique engageant les forces énumérées dans le §.3. sera exécutée de la manière suivante:

En cas d'attaque contre la Roumanie

sur un secteur.

En cas d'attaque contre la Roumanie sur un secteur quelconque de sa frontière La Pologne la déchargera par une action offensive partant du rayon ROWNO- TARNO- POL, dans la direction du rayon ZMERYNKA- WINNICA.

La Délégation Roumaine est priée de bien vouloir présenter ses propositions au sujet d'un renforcement éventuel du front roumain par les troupes Polonaises.

En cas d'une attaque dirigée sur le front Polonais la Roumanie s'engage à décharger le front polonais soit par une opération offensive partant du Nord de la Bessarabie vers le même rayon, soit en mettant à la disposition du Grand Quartier Général Polonais une partie de ses forces pour renforcer l'aile droite polonaise.

Au cas où la Russie attaquerait les deux pays en même temps ils s'engagent après avoir repoussé les forces ennemies devant leur front, d'aider leur voisin, en principe, de la manière susmentionnée après entente survenue entre les deux G.C.G., ce qui dépendra de la situation du moment.

Dans la détermination du moment opportun au déclenchement des manœuvres ci-dessus, les deux parties porteront leur attention sur la nécessité de forcer la Russie à engager simultanément

ses forces contre les deux armées de façon à rendre impossible une attaque avec toutes forces contre un des deux pays.

§. 6.

Etant donné la très grande importance que présente la liaison continue entre la Pologne et la Roumanie, les 2 pays s'engagent à prendre les mesures nécessaires de façon à maintenir à tout prix cette liaison et à protéger la voie ferrée entre la Pologne et la Roumanie.

Au cas où la Pologne déclancherait l'attaque du rayon TARNOPOL-ROUNO, c'est à la Roumanie qu'incomberait le maintien de cette liaison.

§. 7.

Les plans détaillés se basant sur les §§ 2, 3, 4, 5, 6, de la présente convention, seront élaborés sur entente mutuelle des deux Chefs d'Etat-Major Général.

Les deux Etat-Majors Généraux se communiqueront réciproquement tous les renseignements sur l'Armée Russe, ainsi que les données concernant les forces, l'organisation et la dislocation de leurs propres troupes, sous l'obligation de les tenir au secret au même titre que les plans d'opérations.

§. 8.

Pour assurer la coordination des opérations les deux grands Etat-Majors échangeront au commencement de la guerre ou éventuellement au moment de la mobilisation des généraux qui seront attachés

en qualité d'officiers de liaison au G.
Q.G. de chaque armée.

89

PROJET d'une CONVENTION
MILITAIRE
entre
la POLOGNE et la ROUMANIE.

.....

Deuxieme partie.

§.9.

En tenant compte de l'épuisement causé par la longue guerre avec la Russie bolchevique au ravitaillement de la Pologne, la Roumanie s'engage, afin de lui rendre possible de mener à bien la mobilisation et la conduite de la guerre:

a/. A l'aider au transport à travers de territoire et les frontieres de la Roumanie, des chevaux achetés a l'étranger.

b/, A lui fournir depuis le jour de la declaration jusqu'à la fin de la guerre des céréales pour 200.000 hommes et 100.000 chevaux, d'après les normes d'approvisionnement en vigueur dans l'armée polonaise.

La Délégation Roumaine c/. a lui fournir des munitions russes voudra bien fixer la quantité soit.....pour fusils et...
tité qu'il serait possible de fournir.....pour canons de 3 peuces.

La Délégation Roumaine voudra bien présenter ses desiderata d'ordre économique.

§.10.

Les deux pays s'engagent a se faire mutuellement des facilités ainsi qu'à ordonner des améliorations, dans les questions suivantes:

- Communications ferroviaires et fluviales entre la Roumanie et la Pologne.
- Liaison télégraphique et téléphoniques entre les deux pays.
- Reconstruction des ponts sur la frontière polono-roumaine, en particulier /a ZALESZCZYKA.
- Emploi pour les transports polonais des ports de GALATZ et de BRAILA.

Les questions ci-dessus seront exécutées a la suite d'ententes spéciales, dont le résultat ne peut en aucun cas mettre en question la validité de la présente convention.

§.11.

La présente convention entre en vigueur à partir du jour de sa signature par les Délégués des deux pays munis des pleins pouvoirs de leur gouvernement respectif.

Cette convention fait partie intégrale de la convention politique qui est conclue en même temps entre les deux pays et reste en vigueur pour la même durée que celle fixée pour la convention politique.

Les modifications pouvant éventuellement devenir nécessaires a la suite de changement de la situation militaire, pourront être introduites



MINISTERSTWO
SPRAW ZAGRANICZNYCH

Nr. DSP. 237.

Odpowiedź na pismo z d. Nr.

W sprawie: _____

67467-5
WARSZAWA, DN. 22/XII 1930 r.

Ponieważ od Posła Skrzyńskiego z Bukaresztu otrzymuję wiadomość telegraficzną, iż Prezydent Ministrów Rumuńskich, generał Averescu, zamierza osobiście prowadzić pertraktacje w sprawie konwencji wojskowej polsko-rumuńskiej, sędzę, że zgodnie z wczorajszą rozmową z Panem Naczelnikiem, należałoby wydelegować generała Stanisława Hallera zamiast pułkownika Stachewicza.

Do Pana Naczelnika Państwa.

Do rąk własnych.

E. Sapieżyński

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH

ADJUTANTURA GENERALNA

WARSZAWA

L. D. 476/32 dnia 14/XII 1930 r.
złoty Wydział

PIŁSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

92
Am.
New